

Abstract

Författare: Nadia Persson

Titel: Push-up – en uppsats om bröst och bh:ar och hur kvinnan framställer sig med hjälp av dem.

Uppsats: Soc 344, 41-60 p

Handledare: Marianne Liedholm, Sociologiska institutionen, höstterminen 2001

Problem/Bakgrund: Bröst är i olika former centrala för människan genom exempelvis konst, sexualitet, mode eller medicin. Med hjälp av bh:n kan kvinnan framställa sig på ett önskvärt sätt och motsvara ideal. Varför och för vems skull använder kvinnan bh?

Syfte: Att få en inblick i bh:ns utveckling genom tiderna och i ett sociologiskt perspektiv analysera synen på dess utformning, funktion och syfte. Att i undersökningen belysa några av plaggets olika roller och analysera om eller hur kvinnor genom bh:n framställts och framställt sig på ett, i förhållande till tiden, önskvärt sätt. Att även undersöka relationen till bröst och rådande ideal genom tiden.

Utgångspunkter och upplägg: En kvalitativ studie med forskningsinriktningen symbolisk interaktionism. Uppsatsen är uppbyggd på 6 intervjuer med unga studerande killar och tjejer i Lund och Malmö om dagens uppfattningar av bröst och bh. Uppsatsen bygger också på en historisk översikt genom textanalyser.

Slutsatser/Resultat: Bortsett från de storbystade kvinnor som använder bh på grund av fysiska orsaker är det sociala tvånget det som hindrar kvinnan från att gå utan bh. Det sociala tvånget finns hos alla men är mest påtagligt för dem som inte av fysiska orsaker behöver använda bh. Det är idag inte ett tvång på samma sätt som det var för kvinnor att bära korsett förr i tiden då korsetten visade av vilken härkomst kvinnan var och huruvida hon var fattig eller rik. Idag är det inte enbart rika som bär bröststödjande plagg och inte heller bara de fattiga som väljer att gå utan. Kvinnan bär bh av fysiska orsaker eller trend. Hatet som vänt sig mot bh:n bland annat under 70-talet har varit symboliskt där bh:n framställt som en symbol för manligt styrning över kvinnans sexualitet.

1. INLEDNING.....	2
1.1 Bakgrund	2
1.2 Problemformulering och syfte	3
1.3 Frågeställning	4
2. METOD	4
2.1 Val av metod.....	4
2.2 Urval och avgränsning	5
2.3 Intervjuguide.....	8
2.4 Intervjuerna.....	8
3. TEORI.....	9
3.1 Den Symboliska interaktionismen.....	9
3.2 Goffmans dramaturgi och stigmatisering.....	11
4. HISTORIA.....	13
4.1 Presentation av historia.....	13
5. ANALYS	16
5.1 Historieanalys.....	16
5.2 Analys av idag	18
6. SLUTSATSER.....	34
6.1 Diskussion.....	34
6.2 Slutsats.....	36
7. KÄLLFÖRTECKNING	39
BILAGA.....	40
Intervjuguider.....	40

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Jag minns min första riktiga bh. Jag måste ha varit tolv eller tretton då mamma och jag var i affären och köpte ett matchande litet set i blommig rosa och vit bomull. Jag minns att bh:ns storlek var 75 B. Det var som att bröstet hoppade över A-stadiet och plötsligt bara fanns där i storlek B.

För mig var det ingen större händelse att få bröst. Det var inget jag hade längtat efter och ingenting jag reflekterade över då de väl fanns där. Jag var inte tidigt utvecklad utan kände mig ganska samspelt med de flesta andra flickorna i klassen. Först på högstadiet blev jag medveten om min byst och förstod att den fick mer uppmärksamhet än vad många andra flickors bröst fick. Eftersom killarna på högstadiet hade en tendens att vara spontana och ”ofina” i sitt språk, blev jag igenom dem informerad om att jag hade stora bröst. Det yttrade sig varken som komplimanger eller som förolämpningar. Det verkade mest bara vara viktigt för killarna att påpeka att det var jag som var ”mjölkcentralen”. På den tiden brydde jag mig inte så mycket om det. Det hade ännu inte hunnit bli ett problem för mig.

Några år senare på gymnasiet började jag tänka mer på min fysiska situation. Jag var väldigt smal, hade knappt några höfter, ingen rumpa och uppfattade dessa två jättelika ”meloner” helt missanpassade som om de tillhörde en annan kvinnas kropp. Överallt uppenbarade sig det ena problemet efter det andra. Jag kunde inte skaffa mig en bikini med tanke på min oproportionella ”kroppshydd”. Jag kunde inte ha vissa plagg eftersom min byst krävde stora storlekar och min mage krävde små. Jag hade aldrig ont i ryggen, men tyckte att det var en plåga att springa på gymnastiken eftersom bröstet okontrollerat hoppade upp och ner vid varje aktivitet. Det var tråkigt att handla underkläder eftersom det aldrig fanns några ungdomliga och billiga bh:ar i stora storlekar. Det var inte lika mycket ett komplex som det var ett besvär. Jag förstod inte alls tjusningen med att vara en storbystad flicka. Det kändes tråkigt att inte kunna bära tights utan att anklagas för att jag ville visa upp mig. Så är det fortfarande nu när jag är över 20 år gammal.

I januari 2000 efter en hel del läkarkontroller genomgick jag en bröstförminskning. Det var ett stort ingrepp som tog fyra timmar. Det var på flera sätt mycket besvärligt och smärtsamt ett

tag efteråt. Jag som alltid annars sov på magen låg en hel del sömnlös på ryggen och på sidan. Jag hade haft tur och fick operationen kostnadsfritt och genomförd av en mycket duktig kirurg. Idag syns det knappt att bröstet är opererat och jag ångrar inte ett ögonblick att jag gjorde det.

Trots operationen kvarstår flera av de problem som existerade före operationen. Jag har fortfarande stora bröst, närmare bestämt har jag en bh-storlek på 85D. Enligt min åsikt är det estetiskt vackrare med små bröst. Det borde också vara bekvämare. Det är inte så att jag ogillar min byst. Jag tycker inte den är ful, men den är ändå inte som jag helst hade haft den. Det vet jag att jag som tjej inte är ensam om att känna. Hur lite jag än försöker ”göra en grej” av min byst blir det alltid det ändå. Det är tragiskt att jag inte kan ha på mig vilka kläder jag vill utan att jag ska bli ifrågasatt av mina vänner varför jag har på mig urringade och åtsittande plagg, om jag nu anser att jag har för stora bröst. Tidningen Playboy uppfann ”penntestet” som gick ut på att stoppa en penna under en stående kvinnas byst. Om pennan stannade kvar och inte trillade ner hade kvinnan hängbröst (Greer, 1999:56). Jag har gjort penntestet, ett enligt mig bisarr metod att kategorisera sig, men jag kunde inte låta bli.

För mig kändes ämnesvalet för uppsatsen ganska självklar då jag väl kom på det. Brösten har en stor plats i en kvinnas liv, vare sig de är små eller stora. De har även en stor betydelse i vårt samhälle och vår historia. För mig har bh:n, som kanske inte alltid har varit fulländad, varit en befrielse. Men så har det inte varit för alla kvinnor. Varje kvinna har sin speciella relation till sin kropp och därmed också sin egna bild av bh:ns funktion och roll, men samtidigt är inte människors syn på sig själva, sin kropp och ett sådant attribut som Bh:n sannolikt inte opåverkade av samhällsförhållanden och individens plats i samhället vilket gör det möjligt och intressant att låta bröst och bh bli ämnet i en sociologisk uppsats.

1.2 Problemformulering och syfte

Syftet med denna uppsats är att få en inblick i bh:ns utveckling genom tiderna och i ett sociologiskt perspektiv analysera synen på dess utformning, funktion och syfte. Jag vill i undersökningen belysa några av plaggets olika roller och analysera om eller hur kvinnor genom bh:n framställts och framställt sig på ett, i förhållande till tiden, önskvärt sätt.

Jag är inte i så hög grad intresserad av att fånga de dagliga tillverkarnas huvudsakliga syften, utan snarare få grepp om brukarnas syn tidigare, men främst idag. Däremot är den ursprungliga avsikten med tillverkningen högst relevant för att visa varför bh:n över huvud taget tillverkades.

Jag vill få en ökad förståelse för människans anledningar till att älska eller hata plagget. Min ambition är att i någon mån försöka ”fånga känslan av att använda en bh” och spegla hur plagget uppfattas i olika tider och olika sammanhang. Är bh:n en praktisk tingest, en lust, ett måste? Jag vill även få en bild av relationen till bröst och de rådande idealen. Med den historiska tillbakablicken vill jag kort visa hur synen förändras i takt med samhällets förändring och peka på faktorer som ansetts vara till kvinnans för eller nackdel. Jag vill visa och analysera den hårfina gränsen mellan hyllandet och hatandet av ett högst modernt plagg med en väldigt spännande historia.

1.3 Frågeställning

Varför och för vems skull använder kvinnan bh?

2. Metod

2.1 Val av metod

I min uppsats har jag valt att använda mig av ett kvalitativt tillvägagångssätt. Den kvalitativa metoden lämpar sig bra för detta arbete då jag inte är intresserad av att söka frekvenser eller generella sanningar, utan vill fånga upp olika synsätt och sätta in dem i ett sociologiskt sammanhang. Då min avsikt är att mer djupgående komma åt individernas känslor, tankar och reflektioner är den kvalitativa metoden lämplig.

I den empiriska delen av uppsatsen har jag valt att intervjua killar och tjejer i 20-24 årsåldern. Tanken bakom mitt val av åldersgrupp är den att jag ville intervjua tjejer som har använt bh ett antal år men ändå är så pass unga att de varken har barn eller har levt i samboförhållanden under någon längre tid. Jag ville att tjejerna skulle vara i en ålder där de inte helt har stadgat sig i livet, samt att de skulle ha något slags ungdomligt intresse för mode. Efter att en kvinna skaffat barn och ammat dessa får hon kanske en annan syn på bröst och deras funktioner. Tanken bakom att mina intervjupersoner inte ska ha levt i fasta förhållanden under många år

är att jag antar att de lättare kan relatera till hur det är att vara singel om det inte var så länge sedan de själva var det. Singelperspektivet är viktigt då min förförståelse är att det sexuella i underklädesvanor förändras till en något mer praktisk form i långa förhållanden.

Anledningen till att jag valde att intervjua killar är att jag ville visa de båda sidorna, manligt och kvinnligt, av att se på bröst och bh:ar. Detta för att mycket av hur vi framställer oss för andra har med ideal och sexualitet att göra. Jag ville analysera killarnas tankar utifrån att de själva inte använder bh och ser användningen från ett utomstående perspektiv.

En del av uppsatsen grundas på textanalyser genom vilka jag belyser bh:ns uppkomst och utveckling. Det är tänkt att ge en kort översikt över rollen plagget har haft under den tid den har funnits beroende på samhället och omgivningen.

Min empiri består av sex intervjuer med hälften tjejer och hälften killar. Med hjälp utav det jag fått fram i intervjuerna har jag analyserat några olika synsätt som finns nu i vårt samhälle om bröst och bh:ar. Min avsikt har aldrig varit att ta fram några representativa åsikter och inte heller att komma fram till några vedertagna sanningar. Jag hoppas bara på att få fram några av de tankegångar som finns och komma fram till varför de ser ut som de gör. Jag vill fånga intervjupersonernas livsvärld och deras relation till bröst och bh (Kvale, 2001:35).

2.2 Urval och avgränsning

Hade jag haft tid och ekonomiska möjligheter hade jag velat göra en större undersökning och talat med kvinnor i fler åldersgrupper, med olika samhällspositioner och olika livsöden. Jag skulle även ha riktat min studie mer efter männens uppfattningar samt talat med olika personer inom underklädesbranschen. Tanken är att eventuellt utveckla detta arbete om jag fortsätter på D-nivå och skriver en 20 poängs uppsats.

Jag har i min uppsats valt att intervjua tre unga, studerande tjejer i samma åldersgrupp. Tre tjejer, tre skilda bh-storlekar. Jag har avsiktligt valt tjejer efter de varierande byststorlekarna för att se om och hur deras uppfattningar skiljer sig åt trots att de alla tre är ungefär jämngamla och alla studenter. På grund av att tjejerna har olika byststorlekar antar jag att de också kan ha olika uppfattningar om vad bh:n fyller för funktion och om och hur viktig den är. I uppsatsen kommer jag belysa kontrasterna mellan stora bröst och små, då benämningen

medelstora känns för abstrakt. Medelstora kan tänkas vara bröst som är allt mellan de minsta och de största och kan enligt mig falla in under problematiken i de båda andra "lägren".

Den första tjejen "Malin" är mellan 20 och 23 år gammal och bor i Malmö tillsammans med sin pojkvän och läser på universitet. Malin är tjejen med den största bysten av de tre tjejerna jag har intervjuat för denna uppsats. Jag och Malin är ytligt bekanta med varandra sedan ungefär ett halvår tillbaka. Malin är en bra talare, feminist och engagerad i politiska frågor, vilket kan ge en intressant vinkel på svaren.

Den andra tjejen för intervjun är "Therese". Therese är också mellan 20 och 23 år gammal och bor i Lund tillsammans med sin pojkvän där hon också studerar. Therese är tjejen med de mellanstora brösten (detta i förhållande till de andra två). Liksom med Malin känner jag Therese sedan innan, men en aning mindre än vad jag känner Malin. Jag anser att Therese kan hjälpa mig med att ge intressanta svar till mitt arbete för att hon är mycket talför samt visade sig nyfiken på mitt ämnesval då jag presenterade det för henne.

Den tredje tjejen kallar jag "Frida". Frida tillhör samma åldersgrupp som de andra tjejerna, är singel, feminist och bor i Lund. Frida är tjejen som har minst bröst av de tre utvalda. Frida och jag är bekanta sedan en kort tid tillbaka och håller på att lära känna varandra. Anledningen till att Frida är intressant för min uppsats är hennes sjukdomsbild där cellgiftsbehandlingar och andra operationer har påverkat Fridas liv på många sätt såväl psykiskt som fysiskt.

Eftersom jag har tänkt använda de tre tjejernas personliga åsikter om bh och bröst ser jag det inte som något större hot att jag känner dem alla tre. Jag bedömer inte att min bekantskap med dem på ett ur undersökningens synpunkt negativt påverkar deras svar, snarare tror jag att de är mer villiga att "säga sin mening" med den relation vi har. Ämnet bedömer jag inte heller så laddat att man drar sig för att tala om det med en bekant, som inte är ens mest förtroliga vän. Närhet och distans är givetvis ett viktigt metodproblem och distans kan vid vissa tillfällen sannolikt ge mer närhet i svaren, men i mitt fall anser jag inte så varit fallet.

Jag har försökt välja tjejer med så stor variation som möjligt inom min målgrupp. Det som tjejerna har sagt kommer precis som killarnas åsikter att analyseras ur ett sociologiskt perspektiv. Tjejerna behöver inte vara sakkunniga eller ha kunskaper om bh:ns historiska bakgrund eftersom jag har tänkt använda deras egna upplevelser och tankar kring ämnet i

förhållande till bh:ns roll idag. Jag sökte inte efter specifika experter inom området, utan ser tjejerna i sig som experter som de bh-användare de är. Jag ville fånga de vanliga tankegångarna och den personliga känslan. Inga generella åsikter eller värderingar har eftersträvats.

Jag har även intervjuat tre killar, alla mellan 21 och 24. Killarnas och tjejernas synpunkter får fungera som bollplank för varandra. Jag vill alltså pejla vilka tankegångar som stämmer överens respektive skiljer sig mellan könen. Hur refererar man till varandra när man talar om bröst och bh? Jag är givetvis medveten om att det inte går att plocka ut några generella åsikter då mina intervjupersoner är så få och inte kan representera majoriteten av unga killar. Min tanke är att de manliga intervjupersonerna ändå kan tillföra något av sin sidas syn på ämnet och bekräfta eller motsäga tjejernas funderingar.

De tre manliga intervjupersonerna är alla vänner till mig som jag inte har känt särskilt länge. Anledningen till att samtliga intervjupersoner är bekanta med mig är att jag sökte studerande ungdomar mellan 20 och 24 som samtidigt skulle vara så variationsrika som möjligt när det gäller syn på ämnet. Jag ville inte ha en synpunkt att arbeta med utan ett spektrum av synpunkter, om sådana skulle finnas. Detta uppnådde jag, enligt min bedömning, mest framgångsrikt genom att välja människor som jag hade en viss uppfattning om. Valet av intervjupersoner är strategiskt inom den ram jag av tidsskäl har kunnat röra mig. Jag har även strävat efter att kunna ha avslappnade intervjuer i form av samtal och tänkt att de intervjupersoner jag har valt skulle utan större problem kunna prata om ämnet som i vissa fall tenderar att bli lite känsligt.

Linus bor tillsammans med sin flickvän och ett par vänner i ett kollektiv i Malmö. Linus är feminist, studerande och mycket intresserad av film. Linus kändes bra för min uppsats just i och med hans intressen. Min tanke var att någon som är mycket intresserad av film kanske har ett annat sätt att betrakta och granska omvärlden på. Hans politiska syn är också intressant för ämnet.

Andreas är äldst av de tre killarna och bor på korridor i Lund. Han har både haft längre förhållanden och också kortare relationer med tjejer. Andreas har sedan en kort tid träffat en ny tjej. Andreas kändes som självklar för min uppsats eftersom jag upplever honom som en

kontrast mot de andra två killarna i intervjun. Andreas har en lite annorlunda bild av relationer och tjejer enligt vad jag har kommit fram till under den korta period jag känt honom.

Daniel är även han feminist. Han bor på korridor i Lund och är långtidssjukskriven från sitt jobb. Daniel har sedan en kort tid tillbaka ett fast förhållande. Jag tyckte att Daniel kunde vara bra att intervjua med tanke på att han haft några långa fasta förhållanden men även varit med en hel del tjejer mellan förhållanden.

2.3 Intervjuguide

Till mina intervjuer har jag gjort två intervjuguider (se bilaga) eftersom mina intervjuer riktar sig till både killar och tjejer. Jag har valt att lägga upp frågorna så att killarnas frågor liknar tjejernas i den utsträckning det går. Detta har jag gjort för att kunna få svar på vad tjejerna tror om killarna och tvärtom. Exempelvis har jag ställt frågor till killarna som ”Vilka underkläder tycker du är sexiga?” för att följa med frågan ”Vilka underkläder tror du att tjejerna tycker är sexiga?”. Till en början hade jag färre frågor än de som är med i min slutgiltiga intervjuguide. Detta för att jag under arbetets gång kom på nya frågor samt att jag försökte utforma mina frågor efter de svar som intervjupersonerna gav mig (Kvale, 2001:33).

Inför intervjuerna hade jag bestämt mig för teman i stora drag, men lämna det också öppet att under resans gång mig att begränsa och utvidga beroende på vad som kom fram i intervjuerna. Jag ville som Kvale beskriver en kvalitativ undersökning visa en öppenhet för nya och oväntade fenomen och inte ha några färdiga kategorier och tolkningsscheman (Kvale, 2001:35) Alla mina frågor är inte redovisade i uppsatsen. Vissa frågor har exempelvis visat sig leda mig in på områden som jag inte bedömt som relevanta för min uppsats eller också gett mig korta och mindre användbara svar. Min ambition har varit att få kunskap och förståelse för ämnets vikt, funktion och betydelse i intervjupersonernas vardagsvärld och erfarenheter (Kvale, 2001:26). I min analys och redovisning har jag ansträngt mig att vara lyhörd för variationen i budskapen.

2.4 Intervjuerna

Samtliga intervjuer har bandats med intervjupersonernas samtycke. Intervjupersonerna ha fått bestämma platsen för intervjun, då det enligt min bedömning är viktigt att intervjupersonerna

får vara i en miljö där de känner att de kan koppla av och våga prata öppet om vad de har att säga. Fyra personer av de sex intervjuade valde att sitta på något café på stan. Dessa intervjuer fungerade mycket bra och jag upplevde det som att mina intervjupersoner både var avslappnade och roade att få bli intervjuade. Cafémiljön kanske gjorde det lättare för oss, både mig och mina intervjupersoner, att koppla av och känna intervjun mer som ett samtal än en rad uppstyltade frågor. I ett vardagligt samtal sker det ett ömsesidigt utbyte av ord där båda parterna är jämställda varandra. Genom att hålla intervjun på denna vardagliga samtalsnivån kan både jag och mina intervjupersoner söka svaren och gemensamt styra samtalsämnet (Kvale,2001:25). Denna form av intervju gjorde att samtalen på café blev omkring en timme långa och fler av svaren blev både utsvävande och långa. Detta på både gott och ont, men främst gott då mycket intressant sades efter att mina grundfrågor hade tagit slut. Frågorna jag ställde i intervjun användes som en "fusklapp" för att jag inte skulle glömma ta upp liknande frågor till intervjupersonerna. Jag ansåg det viktigt att intervjuerna fungerade som öppna samtal och därför följde jag inte strikt intervjuguiden.

De två intervjuerna som hölls hemma hos mig förlöpte också bra. Jag upplevde även här att mina intervjupersoner var avslappnade och vågade prata öppet, men dessa intervjuer blev kortare, förmodligen bidrog cafémiljön till att de andra intervjuerna i högre grad utvecklades som samtal. Bandspelaren blev mer närvarande i tystnaden hemma hos mig än på caféet på stan. De intervjuer som genomfördes i min bostad blev båda cirka en halvtimme långa med mer raka och korta svar.

3. Teori

3.1 Den Symboliska interaktionismen

Hur vi ser på varandra och hur idealen skapas bygger på de uppfattningar och kunskaper vi har om varandra. I min uppsats handlar det mycket om vad vi kvinnor vet om andra individer och vad de tycker och vet om oss och hur vi reagerar på detta. Hela vår sociala värld bygger på att vi kan kommunicera och förstå varandra. Våra föreställningar exempelvis om vad som är naturligt, praktiskt, lämpligt, moraliskt och attraktivt, och varför, är i hög grad en effekt av det samhälle och den grupp vi tillhör. Därför är delar av den Symboliska interaktionismen idealisk för min analys.

Symboler och rolltagande

En av grundstenarna för den Symboliska interaktionismen är då individen tar rollen av andra människor i sitt interagerande. Det är genom rolltagande som det är möjligt för oss att förstå andra människor och kommunicera med dem. Vi gör det i alla våra sociala situationer (Charon, 2001: 109). Rolltagandet är när vi föreställer oss världen ur någon annans ögon. Det vi föreställer oss använder vi i sin tur för att handla i den rådande situationen. Vi börjar förstå vad den andre individens agerande har för innebörd för honom eller henne. Aktören ser genom rolltagande sig själv utifrån som ett socialt objekt. Mead menar att rolltagandet är avgörande för huruvida medvetandet ska fungera och om vi ska begripa andras attityder och tänkande (Charon, 2001: 109). Det är den väsentliga faktorn för att vi ska förstå andra och göra oss själva förstådda. Då vi känner empati gör vi det genom rolltagande. Samma sak gäller då vi vill såra andra människor. Beroende på hur pass väl individen behärskar rolltagande kan man manipulera andra och utnyttja rolltagandet till sin fördel. Då kan individen med list ta sig ur knipor och revoltera mot något med framgång. Utan rolltagandet vore även kärlek omöjligt. Då hade vi inte förstått varandras tankar och idéer, mål i livet eller värderingar (Charon, 2001: 115). Jag anser att rolltagande går att tillämpa på människors uppfattningar om ideal. Genom rolltagande föreställer vi oss vad andra tycker om eller finner sexigt och antingen anpassar oss eller avviker beroende på detta. Jag anser att mycket sexualitet ligger i att behaga andra och därigenom måste individen först förstå den andre innan han eller hon kan anpassa sig. Genom rolltagande kan vi förstå vad andra har för avsikter med vad de exempelvis bär för kläder och hur de presenterar sig själva. Det är genom rolltagande som vi också tar en ställning till saker som bröstoperationer eller att bära olika typer av bh:ar. I och med att mina intervjuer handlade om vad intervjupersonerna tyckte och hade för uppfattning om andra samt vad intervjupersonerna trodde att andra personer hade för tycken ansåg jag rolltagandet vara anpassningsbart

För att kunna ta rollen av någon annan är det viktigt att aktörerna har ett gemensamt språk där de antingen förstår varandra genom tal, symboler eller exempelvis kroppsspråk (Charon, 2001: 110). Människans medvetande fungerar med symboler genom att vi "kommunicerar" med oss själva, alltså tänker. Detta kan vi göra aktivt eller mer indirekt beroende på vilka "problem" vi löser (Charon, 2001:66).

Vi använder olika former av symboler då vi kommunicerar med andra. En värld utan symboler skulle innebära att människan agerade och reagerade endast på stimuli. Abstrakta

ord som gud, hat, liv, död eller kärlek skulle vara omöjliga att begripa. Det är först då vi lärt oss symboler som vi har möjlighet att förstå andra människor. Vi skulle inte förstå vår värld utan symboler. Symbolerna *är* vår värld (Charon, 2001:60-61). Innebörden av ett ting kommer inte från föremålet självt, utan det är vi människor som definierar objektet genom de idéer vi skapar kring det. En träplatta med fyra ben är inte nödvändigtvis ett bord förrän vi använder plattan som ett bord. Genom symboler socialiseras människan då hon kan dela föreställningar, åsikter och värderingar. Kultur och historia är möjliga endast genom vår värld av symboler. Samhället bygger på att vi människor har en gemensam symbolvärld som vi sedan lär ut till kommande generationer (Charon, 2001:62-63). För att kunna namnge, minnas och kategorisera måste vi använda oss av symboltänkandet. Samma sak gäller vår tidsuppfattning där vi kan sätta oss i perspektiv i förhållande till det förflutna och framtiden. Vi kan föreställa oss en värld utanför den vi själva lever i (Charon, 2001: 66). Symbolspråket hänger ihop med rolltagande och saker vi gör är ibland symboliska handlingar för att statuera exempel. Jag anser att bröst och bh har ett starkt symboliskt värde i flera olika sammanhang som exempelvis en symbol för kvinnlighet, kvinnans ställning, sexualitet eller moderlighet. Jag anser att symboltänkandet var viktigt för min uppsats eftersom bh-brännandet under 70-talet var en symbolisk handling.

3.2 Goffmans dramaturgi och stigmatisering

Erving Goffman har en dramaturgisk syn på människan i sociala sammanhang. Med det menas att det sociala livet kan liknas med en teaterföreställning (Charon 2001:187). Då vi interagerar med andra människor söker vi information om dessa och vill veta deras tillfälliga sinnesstämning, deras åsikter om oss själva och så vidare. Detta behöver vi känna till för att avgöra hur vi ska agera mot eller med de andra aktörerna och för att vi ska veta vad vi har att förvänta oss av dem (Goffman 1991:11). Samtidigt då vi försöker "läsa av" den andre aktören gör denne det samma med oss. För aktören gäller det att ge den mest övertygande och trovärdiga föreställningen om vem han eller hon är, vare sig det är på äkta eller falska grunder eller inte. På detta vis är en det sociala livet lite som ett skådespel där vi intar olika roller i olika sammanhang och i förhållande till andra människor. Alla skådespelare lutar sig tillbaka på verklighetstrogen och passande rekvisita. Det samma gäller för individen inför andra individer. Smink, kroppsspråk och kläder är bara några av de saker som förstärker aktörens roll och tydliggör vem denne är eller försöker vara (Goffman 1991:29).

Goffman menar att man kan dela upp våra livsmiljöer i den främre och den bakre regionen precis som på teater med en scen och backstage. En bakre region kan exempelvis vara i hemmet och en främre kan vara på jobbet (Charon 2001:189). Hur vi beter oss är beroende av vilken region vi befinner oss i och tillsammans med vilka andra. Ofta då vi tar en roll gör vi detta i form av lagarbete där flera personer i grupp jobbar på att övertyga någon utomstående part om något. Exempel på detta kan vara en familj som bjuder hem gäster på middag. Varje familjemedlem hjälper till att upprätthålla skådespeleriet och stötta de andra skådespelarna, alltså familjemedlemmarna i sina roller. Kanske vill familjen visa gästerna vilken välartad familj de är. Om någon av skådespelarna går ut ur rollen och säger något oväntat eller fel för akten kan hela skådespeleriet falla. Exempel på det kan vara att något av barnen säger något privat om familjen som raserar hela bilden av den fina familjen (Goffman 1991:77). Ur mitt ämnes perspektiv skulle "lillebror" kanske avslöja ett skådespel om han berättade för sin systers nye pojkvän att "storasyster inte alls hade fylliga bröst utan bär inlägg i bh:n". I den främre och bakre regionen klär vi oss kanske olika och våra kroppar har olika funktioner i olika sammanhang. Exempel på detta kan vara en ung kvinna som ute på disco använder sina bröst sexuellt för att se attraktiv ut och väcka uppmärksamhet, medan hon morgonen efter kanske är modern som med samma bröst ammar sitt lilla barn. Då presentationens framgång och trovärdighet beror på samspelet mellan rollspelare och publik och man försöker presentera sig på olika sätt i olika sammanhang vill jag påstå att den åldersgrupp mina intervjupersoner tillhör är speciellt intressant genom de byten av publik/partners som ofta förekommer eller som de har i nära minne.

Det finns situationer då det är upp till den ene individen att både hjälpa sig själv och den andre aktören ur en knipa. Om individen märker att den andre aktören gör något avvikande för sin karaktär eller gör en felsägning kan individen hjälpa till med att exempelvis inte låtsas om felet. Individen räddar med andra ord den andre aktören från att "tappa ansiktet" genom att bortse från misstaget och låta bli att dra uppmärksamhet till det som varit misslyckat (Charon 2001:193). Det handlar alltså inte bara om att skydda sig sitt eget ansikte ur en pinsam situation utan också att hjälpa den andre genom att vara lite "taktiskt blind" (Goffman 1991:21). Den dramaturgiska synen är bra för min uppsats då man genom att bära bh kan framställa sig på ett önskvärt sätt. Människans kroppar och därigenom även hennes bröst är viktiga då vi vill visa/inta en särskild roll. Det är avgörande hur vi rör oss och hur vi ser ut för att vi ska göra en trovärdig bild av den rollen vi spelar.

Goffman talar även om stigmatiseringen av människan. Stigmatisering innebär att individen blir som hon eller han förväntas att vara beroende på hur han eller hon ser ut. Detta kan vara vad som helt som uppfattas som fysiskt avvikande men även bara en sån sak att individen är utländsk eller liknande. Detta gör att de med ett visst stigma gärna söker sig till andra med samma stigma för att inte väcka för stor uppmärksamhet eller skapa oroligheter. Individen lär sig sin förväntade plats och håller sig sedan gärna till den (Charon 2001:193). Personer som på olika grunder är stigmatiserade måste ibland med hjälp av exempelvis kläder eller andra attribut påvisa motsatsen till vad de är utpekade att vara. Hur vi blir behandlade påverkas utav hur vi presenterar oss (Charon 2001:198). Jag anser att det människor ofta stigmatiseras av hur de klär sig. Människan har exempelvis en bild av vad den lättklädda flickan med stora bröst är för slags människa utan att själv ha talat med henne.

4. Historia

4.1 Presentation av historia

Det går att spåra bh:n långt tillbaka till 2000 fKr där kvinnor på Kreta skulle ha burit bh-liknande plagg (History of the bra:011121). Före bh:n fanns korsetten. Det var under renässansen som en tidig version av korsetten dök upp. Korsetten pressade bröstet så att de såg ut att välla ut ur klänningarna på kvinnorna. Korsettrenden höll, utan några större förändringar, i sig fram till den franska revolutionen, då den försvann helt under en period. Då den industriella revolutionen tog fart gjorde också korsetten det igen för att försvinna på nytt i början av 1900-talet, då kvinnans mode blev mer löst och ledigt. (Greenlime:011121)

1839 patenterade en kvinna vid namn *Marie Tucek* den första bröstsupportern. Den hade små ”påsar” för bröstet, bh-band och en knäppning i ryggen med krok i. Tuceks ”breast supporter” var den första bh:n liknande den vi har idag (Inventions:011121).

Den första rygglösa bh:n uppfanns av en kvinna i New York 1913. *Mary Phelps Jacob* hade just köpt sig en rygglös aftonklänning till kvällens sociala tillställning. Med korsetten gjord av valben som enda stöd under klänningen var Jacobs tvungen att hitta på något annat då valbenen syntes genom det tunna klänningstyget. Med hjälp av sin kammarjungfru designade Jacobs ett alternativ till korsetten. Hennes bh ses som den första skapad som en motreaktion till korsetten (Inventions:011121). Jacob fick beställningar på denna nya uppfinning redan

samma kväll. Året därpå begav sig Jacobs till patentverket med ritningar för att inte låta den goda idén tas ifrån henne. Hennes uppfinning fick titeln ”Backless brassiere”, det vill säga rygglös bh. Jacobs bh var inte tänkt att förstora bysten utan snarare att platta ut den. (History of the bra, or the brassiere:011121). Tanken var att utveckla något mer bekvämt och hälsosamt än korsetten inte att tillverka något som skulle göra kvinnan sexigare (Greenlime:011121). Korsetten fick under flera olika perioder negativ kritik som gick ut på att den var farligt och vanställande för kroppen. Det hände även att kvinnor dog av att bära korsett (Yalom, 1999:171). Annan kritik korsetten fick var att den begränsade kvinnans rörelseförmåga både inom yrkeslivet och privat samt att detta gjorde henne beroende av mannen (Yalom, 1999:179). Jacobs insåg att bh:ns framgång skulle vara obefintlig utan publicitet så hon valde att sälja sin uppfinning till *Warner Brothers Corset Company* för 15 miljoner kronor (History of the bra, or the brassiere:011121).

En av de historiska avvikelser då kvinnorna eftersträvade så små bröst som möjligt skedde på 1920-talet. De unga flickorna skulle se ut som ”plankor” så att de långa pärlhalsbanden skulle ligga raklånga längs hela kroppen. Flickorna började använda bh allt senare och tunna tyger som tyll och chiffong var högsta mode (Yalom, 1999:181). De ryska immigranterna *Ida och William Rosenthal*, delägare i en klädfirma i New York, började under 1920 tillverka bh för alla kvinnliga former, som en protest mot alla plattbröstade kvinnor under den perioden. Ida Rosenthal var den första som använde sig av kupor till bh:n och kunde därför sortera kvinnornas bröst i olika storlekar (History of the bra:011121).

1930 kom den första bh:n med syfte att lyfta, stödja och ”separera” bysten. Det var bh:n med samma funktioner som dagens moderna bh:ar (History of the bra:011121). Åtta år senare kom bygel-bh:n och ungefär samtidigt den första push-up bh:n, som syddes för att lansera *Jane Russel* som stjärna. Under 50-talet gjorde kvinnor som *Marilyn Monroe* och *Brigitte Bardot* det populärt att använda spetsigare, strutformade bh:ar. ”Kanonkule-bh:n” blev den mest populära bh:n under denna perioden och sålde upp till 90 miljoner exemplar i drygt hundra länder över de följande 30 åren (Yalom, 1999:184). Under samma period presenterades materialet ”lycra”, som kom att revolutionera på underklädesmarknaden tack vare dess utmärkta passform och bekvämlighet (History of the bra:011121).

Det råder delade meningar om huruvida bh-bränningarna under 70-talet bara är symboliska myter eller om de faktiskt ägde rum. Termen bh-bränning kommer från en protest som hölls under ledning av *Robin Morgan* under en *Miss Americatävling* 1968 då bh:ar, gördlar och

andra så kallade "förtryckande" klädesplagg slängdes i en sopkorg. Den symboliska handling då underkläder kastades var menade som högst seriös kritik mot de rådande skönhetsidealen som enligt feministerna visade att människor satte kvinnans yttre före hennes helhet. Tanken var att kvinnan skulle gå utan sin bh för att välja bekvämlighet framför att tillmötesgå de sociala förväntningarna som fanns på henne. Det var revolutionärt att slänga bort bh:n och gå utan (Myths womens' history:011121). Feministerna anklagade underklädesfabrikanterna för att förpacka bröstet enligt männens, snarare än kvinnornas önskemål (Yalom, 1999:186).

Joan Pope för *Inventions* berättar:

"I was one of those women. I remember at about that time, my mother told me the story of when she and her sister thought they were so modern and radical because they adopted the practice of wearing brassieres! They were rebelling against the practice of their mother's generation, which still wore camisoles and other less "modern" contrivances. In fact, my mother told me, she and her sister had bought a brassiere for their mother, who tried it on once, and, put off by the elastic band's pressure, swore she'd never wear one of those torture instruments. And she never did again! (Myths in womens' history:01121)"

Under 70-talet kom en ny feministisk kritik mot att gå utan bh, samtidigt som den sexuella revolutionen. Många feministiska grupper bedömde att den fria sexualiteten snarare skulle leda till att kvinnan blev mer sexuellt tillgänglig för mannen, än att hon själv fritt kunde välja sin sexualitet (Detta samtidigt som hon skulle fortsätta att tvingas sköta allt hushållsarbete). Feministerna hävdade att det var lika upphetsande för männen med bh-lösa kvinnor som att kvinnor under 50 och 60 -talet gick i strutformade bysthallare. Att gå utan bh "var ute" (Myths womens' history:011121). Bh:ns försäljning under 70-talet förändrades dock aldrig markant under rörelsens gång (Greenlime:011121). Istället tillverkades diskreta bh:ar i lättare material (Yalom, 1999:186). På slutet av 70-talet kom sporten in i underklädesmarknaden. De kvinnliga motionärerna ville ha bekväma och stödjande underkläder.

Under 80-talet blev det modernt igen att lägga vikt vid sin kropp och hur den såg ut. Det tillverkades superkvinnliga bh:ar i bomull med spets, satäng, nylon och lycra.. Den timglasformade kroppen "var inne" och den kunde kvinnan få med hjälp av formande och lyftande bh:ar. Brösten fokuserades i modet och pushup-bh:n utpekades som underplagget för ögonblicket. Silikonbrösten sågs delvis som en statussymbol i och med att en kvinna kunde köpa sig den perfekta figuren. Bröstmanin speglade kvinnornas ökande makt i företagsvärlden utan manligt påtryck (Yalom, 1999:188).

I början på 90-talet skulle man enligt modet bära uringade plagg och bh:n var avsedd att synas. Efter två decennier av nedtoning av bröstet ansågs det inte längre vara vulgärt att visa upp sina bröst (Yalom 1999:189).

Det är flera krafter som påverkat idealen och bh:ns utveckling. Korsetten försvann med tanke på dess negativa inverkan på kroppen och kvinnan frigjorde sig tvånget att bära bh under 70-talet, ändå försvann inte bh:n. Varför förändrades bh:ns funktioner? Hur stort tvång var det att bära bh och varifrån kom tvånget?

5. Analys

5.1 Historieanalys

Praktiskt kontra Sexigt

Då bh:n först tillverkades av *Marie Tucek* och sedan av *Mary Phelps Jacob* var det som en reaktion mot korsetten. Korsetten var obekvämt och osmidig eftersom den inte bara koncentrerade sig på bysten utan hela kvinnans överkropp. Korsettens syfte var att forma kroppen efter ett ideal, men bh:n trots att den var ett substitut, var något av en frigörelse för kvinnan. Bh:ns syfte var inte heller att forma och framhäva bysten, utan att platta ut den och snarare dölja den. I kontrast mot korsetten skulle plagget vara något bekvämt och ledigare för kvinnan. Det sista önskan bh:n skulle uppfylla var att göra kvinnan sexig och mer åtråvärd.

Kanske var det först på 20-talet som man kan ana tankar om sensualitet bakom bh:ns tillverkning då *Ida Rosenthal* började tillverka bh:ar med kupstorlekar som skulle passa och forma de olika bystarna. Då bh:arna inte längre tillverkades för att gömma och platta ut måste tankarna om bh:n ha gått i mer sexiga banor. Anledningen att paret Rosenthal började denna tillverkning av anpassade bh:ar var på grund av det rådande idealet där man skulle ha små och platta bröst. Strax därpå kom ju även bygel-bh:n och sedan push-upen som i allra högsta grad tillverkades för att skapa reaktioner och ge uppmärksamhet. Det var sexigt att bära bh. Med hjälp av bh:n kunde kvinnan stärka sin sexuella roll då hon kunde forma bysten till en åtråvärd och moderiktig form.

När 70-talet kom och man skulle kasta bh:n var trenderna allt annat än sexiga. Kvinnan skulle frigöra sig och då också frigöra sig från bh:n. Bh:n sågs som det tortyrredskap korsetten en gång i tiden hade varit. Jag anser att kvinnorna här enbart såg till den sexiga funktionen av bh:n och bortsåg från de storbystade kvinnor som behövde bära plagget som stöd. Bh:n symboliserade ideal som inte var mänskliga. Det var knappast bh:n i sig som skapade aggressioner utan att den var en symbol för kvinnligt lidande och alla de ideal hon skulle eftersträva och uppnå. Även idag används ju termen ”bränn bh:n” för att uttrycka kvinnlig frigörelse och jämställdhet. Få människor menar det nog lika bokstavligt som symboliskt.

På 80-talet blev det återigen trendigt att använda bh av alla olika slag. Hela decenniet var präglad av överflöd, glam och lyx och bh:n hade sin givna roll där. Den var till och med gärna synlig som en del i resten av den outfit som tjejen kunde bära. Kvinnan skulle se ut som Madonna gjorde i sina shower och videos. 80-talet var i sig vågat och kanske därför blev bh:n en symbol för att visa att ”jag är en vågad och häftig tjej”.

Naturligt kontra Onaturligt

I det jag har läst om bh:ns historia anser jag mig inte kunna se någonstans att bh-modet varit helt naturligt. Det skulle möjligtvis vara under 20 till 30-talet då bh-kupan skapades och det tillverkades bh:ar för alla kvinnliga former. Under 70-talet blev det trendigt att vara naturlig, men då var det naturligt helt utan bh:n. Det är som om det alltid har funnits en önskan om att låta folk vara naturliga, men att detta också alltid har motarbetats i vårt samhälle. Att det istället alltid har varit naturligt att vara onaturlig. Många ideal verkar skapas som reaktioner på de tidiga rådande idealen. Då individen själv har varit med om de dåliga sidorna av ett ideal är det inte märkligt om det motsatta kan uppfattas som mer attraktivt

Det är svårt att säga när i tiden det har varit ett som mest onaturligt mode. För mig känns det lika onaturligt att platta till bysten som att lyfta den till helt andra dimensioner. Min åsikt är vid närmare eftertanke ändå den att bröstidealet som mest onaturligt under den tiden som korsetten bars eftersom den inte bara plattade till bröstet. Korsetten höll ju inne kvinnans andra former och måste ha varit ett enormt hinder rörelsemässigt.

Med eller Utan

I bh:ns historia känns det som att det endast var under kvinnans sexuella frigörelse under 70-talet som det var populärt att gå utan bh. I slutet av 50-talet och i början av 60-talet var det exempelvis inte lätt att se bilder på nakna bröst. För att göra det var man tvungen att titta i vetenskapliga tidningar, då det till och med oftast bara var teckningar och målade bilder. Annars fick man köpa tidningen *Playboy* (Greenlime:011121).

”För trettio år sedan räckte det med att se vacker ut, idag måste det kännas bra att ta i kropparna också (Greer, 1999: 30).”

Germaine skriver om kravskillnaderna mellan förr och nu på den kvinnliga kroppen. Hon menar att det fram tills för cirka trettio år sedan inte spelade så stor roll hur kvinnan mådde utan mer hur hon såg ut. Idag är det viktigt att man både ser bra ut och mår väl på insidan (Greer, 1999:30). Förr i tiden, exempelvis under 1700-talet, var det kanske viktigare att strikt följa idealen för att över huvud taget bli accepterad. Då visade den kvinnliga figuren om man tillhörde överklass eller underklass. De fattigare kvinnorna som arbetade på landet eller med att väva hade inte råd med korsetter och hade inte kunnat ha dem för att det hindrade deras arbete (Yalom, 1999:171). Bystens utseende reflekterade vilken klass kvinnan tillhörde och i och med det också vilken ekonomi hon hade och huruvida hon var en fin stadsflicka eller bara en vanlig lantflicka. Idag är inte byststorleken på samma sätt en klassfråga och det ses inte längre som ofint att amma sina barn. Därför hävdar jag att kravet på bröstens utseende var mycket hårdare förr än vad de är idag.

Vad det gäller feministrörelsen under 70-talet kan frågan om ifall de verkligen förespråkade det naturliga ifrågasättas med tanke på att ingen tackade nej till förskönande tandvård, som också kan vara en form av konstgjord skönhet då man rättar till tandraderna. Tänder är viktiga för att vi ska kunna äta och så vidare, men har självklart med utseende och attraktion att göra (Greer, 1999:40). Det här visar igen att bröstet symboliserar så mycket mer än andra delar av kroppen. Bröst har i våran kultur väldigt länge varit en symbol för det sexuella.

5.2 Analys av idag

Idag kan jag anse att det är upp till en själv att gå med bh eller utan. Trenderna idag ändras snabbt från att kvinnan ska ha stora bröst eller små, synliga eller dolda bröstvårtor eller med bara axlar eller klädda. Det känns mer som att frågan är vilken bh som ska användas snarare än om den ska användas alls. Dagligen verkar det komma nya modeller på underkläder med

olika finesser som marknadsförs som outhärliga. Ändå är det få kvinnor som hittar de underkläder som de behöver. Sju av tio kvinnor har fel bh storlek på sig skriver *Mamsell* i en bh-guide på Internet (Mamsell:011121). Här följer delar av det jag fått fram kring tjejer och bh:ar idag och vad jag fått fram att killarna tycker i frågan.

Praktiskt kontra Sexigt

Maria Lindén för tidningen *Darling* skriver:

” Behåmarknaden är full av behåar som dras med samma för vår tid primitiva missbildningar är ut och är in. Där är de alltför smala axelbanden som ramlar ner. Där kryllar av behåband som skär in i ryggen. Behåkupor som inte fylls ut när behån passar över ryggen. Behåar med kupor som visserligen passar men där sidpartiet klämmer sönder huden och skapar ett extra gäddhäng. Pushupkuddar som sticker upp utanför behåkanten. Behåhyskor som förstör tvättmaskiner och hyskor som rostar.” (Darling: 011121)

Maria Lindéns erfarenheter av att använda bh verkar allt annat än positiva tolkat ur artikeln hon skrivit i *Darling*. Hon frågar sig i denna artikel huruvida det är tänkt att tjejer förväntas stå helt stilla eller inte. Hon väntar fortfarande på en estetiskt vacker bh som är följsam, mjuk och len. Hon frågar sig om den ska vara så svår att uppfinna. (Darling:011121)

Jag anser att Maria Lindéns antagligen retoriska fråga är väl värd att ställas som en fråga med ett väntat svar. Jag uppfattar det som att bh:ns utveckling ligger långt bakom all annan utveckling med tanke på att ungefär hälften av den vuxna befolkningen är kvinnor och normalt med bröst. Maria Lindén som kan uppfattas som negativ till bh:n ser ändå vikten av dess existens. Det är inte plagget i sig som hon klankar ner på. Det är plaggets brister. Med Maria Lindéns tankegångar uppfattar jag det som att hon anser bh:n vara ett plagg som är mindre praktiskt. Det framgår inte om hon tycker att det är särskilt sexigt, men hur hon beskriver alla dessa misslyckade bh:ar verkar de vara lika osexiga som opraktiska.

Det finns en länk mellan dåtidens korsett och dagens ”vanliga” bh, nämligen push-up bh:n. Tekniskt sett är push-up bh:n mycket mer överlägsen i konstruktion och bekvämlighet än korsetten. De båda plaggen har ändå samma tänkta upplyftande effekt på bysten (Greenlime:011121). Samtidigt som bh:n har funnits ett tag nu och haft tid på sig att utvecklas till något bättre, kan man idag också uppleva det som att vi inte har kommit så mycket längre ändå.

”Kläder som kommer i direkt kontakt med den nakna kroppen betraktas ofta som sexobjekt i sig, fetischer från den offentliga klädselns fantasi-sida” (Yalom, 1999:166)

För tidningen Darling skriver även en ”Svante” om hans erfarenheter kring bh:n:

”Ni vet hur man känner sig som den där killen med hockeyfrilla i en amerikansk collegefilm varje gång man ska ta av en tjej bh:n och misslyckas. Man kysser varandra samtidigt och mina händer trevar över ryggen och hittar hyskorna och man famlar i en minut sen är det bara att lägga ner, ge upp och snällt men bestämt säga ”Öppna”. Jag hatar det. De gånger man lyckas få upp en bh utan problem känner man sig å andra sidan väldigt porrig. Det är kanske meningen (Darling:011121).”

Svantes beskrivning av hur han kan uppleva en sexuellsituation med en tjej kan här ses som vad Goffman menar med att ”tappa ansiktet”. I en intimsituation finns många förväntningar och roller att leva upp till. För Svante var det viktigt att visa att han minsann visste hur man tog av en bh. Antagligen hörde det ihop med hans roll som en erfaren kille som varit i den situationen tidigare. De gånger då Svante misslyckas med att knäppa upp tjejens bh har hans roll som erfaren och smidig kille blivit mer tveksam. Ett sådant misslyckande skulle kanske få hela akten att fallera då hela skådespeleriet lutar tillbaka på Svantes självsäkerhet. En självsäkerhet som inte är vad den kanske skulle ha varit om Svante enkelt fick upp bh:n i första försöket. Han skriver hur det har fått honom att känna sig då han istället har varit framgångsrik. Han kände sig ”porrig” och trodde att nyckeln till självsäkerheten låg i bh:ns knäppning.

Efter att ha intervjuat de tre tjejerna kom jag fram till att underkläder spelar störst roll om det finns en chans eller en garanti för att någon annan, och därmed menat sexuell partner, kommer att få se den. Visst ligger det en hel del i att en röd, glansig bh med spets är ämnad för någon annan än den som bär den? Ponera då att vi bär alla dessa sensuella plagg för någon annans glädje och tjusning, varför är det då en vedertagen sanning att bh:ar är tekniskt omöjliga att plocka av för en kille? Kanske är det Svante beskriver en myt, men det är i sådana fall en myt med en någorlunda stark verklighetsanknytning om man ser till personliga erfarenheter och det vi till exempel ser i amerikanska collegefilmer.

Enligt mina intervjupersoner är det oftast praktiska bh:ar som används då inga sexuella äventyr står med i kalendern. Orden ”praktisk” och ”sexig” yttras dessutom sällan i samma andetag. Ändå säger *Daniel* såhär om tjejer och deras underkläder:

”Bomull är så himla gulligt. Alltså det är så himla sött. Det kanske inte är så sexigt, men det är så mjuka varma och det är anspråkslöst. Det är det som är poängen. Man bryr sig inte om vad killen tycker. Det är självsäkert.”
– Daniel

Så sa Daniel efter att han ”sågat” stringtrosan och förklarat hur den typen av underkläder uppfattas som ”ett taffligt försök att vara så sexiga”. I det Daniel säger kan man tydligt urskilja att han har försökt tänka vad tjejer har för avsikt med att klä sig sexigt och vilka signaler de har ämnat sända. Daniel har genom att föreställa sig tjejs tankegångar förstått det han tror tjejer vill med hur de klär sig. Detta vilket skulle innebära att man som tjej skulle ha störst chans med Daniel om man insåg att han föredrog det anspråkslösa. Det blir lite av ett dubbelt rollövertagande där Daniels tjej kanske i teori är chanslös eftersom att hon med facit i hand inte både kan vara så kallat anspråkslös och ändå klä sig som han behagar.

Då Daniels smak för det konventionella skiljer sig lite från de andras tycke, går det ändå en röd tråd genom samtliga intervjuades smak för det enkla.

”String tycker jag är sexigt. Svårt att förklara bh:n. Push-up är snyggt. Svarta, vita underkläder. Jag är inte så mycket för rött och andra färger, eller för mycket broderier och så. Det ska vara stilrent. Det ska vara mjukt. Bomull är nog det enda jag har sett.” – Andreas.

”Tycker definitivt inte string är särskilt sexigt. Speciellt som inte många tjejer har det då man ser troskanten för att de ska visa upp att de har string . Det är inte speciellt snyggt. En helt vanlig vit bh kan vara sexig också. Sexigast är det om det är en bh som passar personen. Det ska vara en personlig stil. Jag vet inte... Svarta är ju snyggt för det mesta, vitt, mörkröda.” - Linus

I citatet ovan har *Linus* också gjort en liknande tolkning av underkläderna som en symbol för det sexuella som Daniel gjorde. *Linus* ogillar att tjejerna medvetet visar upp vad de har på sig under för att få uppmärksamhet. *Linus* verkar alltså precis som Daniel se det som ett taffligt försök att attrahera. Genom rolltagande har *Linus* förstått varför tjejerna klär sig som de gör och han vill uttrycka att han inte går på det. *Andreas* som däremot gillar stringtrosor och push-up har antagligen läst ut samma signaler som de båda andra killarna men tolkat symbolerna som något positivt snarare än något negativt. Här kan jag ana att *Andreas* uppskattar att tjejerna genom rolltagande förstår att en del killar gillar stringtrosor och push-up och därför tar på sig plaggen för att göra sig så, enligt honom, mest attraktiva. Han attraheras av att tjejer

vill attrahera honom helt enkelt. Det verkar som att de som ogillar de lite mer vågade och sexiga underkläderna är de som tycker sig ha "genomsådat" tjejens dolda motiv. Tjejer som tar för sig och vet vad de vill uppfattas som hotfulla och det ligger ju en del makt i att vara attraktiv. Så här sa några av mina intervjupersoner om att spela på sin sexualitet och kropp för att få som man vill:

"Det kan funka bra det. Det är ofta när tjejer har väldigt uringat svårt att prata med annat än bröstet. Det är inget fel att göra det som tjej så länge man inte drabbas av det och inte blir tagen seriöst av folk. Det vet man nog bäst själv" - Andreas

"Ja, jo man kan ju utnyttja de egenskaper som man har, men som kille har man säkert andra egenskaper som man kan utnyttja. Ja, omedvetet kanske man gör det.. man kanske ler lite och så där. Det är klart man vill se bra ut. Det är en helhet och så." - Therese

Andreas visar att han har insett riskerna med att anspela på sin kropp och sin sexualitet. Det finns enligt honom en risk att tjejen inte skulle tas på allvar om hon gjorde det. Genom att Andreas har förstått problemet är han kanske också mer öppen mot tjejer som anspelar på sina kroppar. Förstår han hur de tänker behöver han inte uppfatta tjejen som varken hotfull eller oseriös. Andreas har ju också själv med det han sagt visat att han förstår hur andra tänker och tolkar en tjej som anspelar på sin kropp.

Therese säger att hon ibland kan vara lite "flirtig" i sitt beteende för att få som hon vill. Det finns en anledning. Det fungerar ju som Andreas säger att anspela på sin kropp. Det är ett spel där man hela tiden går ut på att de inblandade parterna förstår varandra och kan sätta sig i den andre aktörens tänkande. Kan inte de inblandade personerna göra det, kan situationer då exempelvis tjejer anspelar på sin sexualitet missuppfattas och få oönskade effekter. För killen är det mer socialt accepterat att agera och spela på sin sexualitet. Kanske är det den myten om killar sexualitet som får tjejer att vilja anspela på sin. Ja, vem vet? Det hela kanske är uppbyggt på en grund av missförstånd och myter, men det handlar ändå om rolltagande och outtalade överenskommelser då killen och tjejen ska förstå varandra och få som de vill. Oavsett om vi lever efter myter som uppfattas som sanningar eller inte så har dessa föreställningar skapats genom rolltagande. Genom rollövertagande kan man utnyttja en situation till sin fördel och det är väl det individer försöker med då de anspelar sexuellt på sin kropp.

Jag frågade mina intervjupersoner vad de ansåg om de årliga underklädeskampanjerna man kan se i busskurerna.

”Till tjejerna talar de om att hon SKA se ut sådär.. inte bara med underkläderna utan hela bilden av att hon ska vara smal och så. Hade de haft en större tjej och om alla reklam och allt mode blev lite större, eller att man använde större modeller. Då hade det så småningom blivit ett ideal.” – Therese

Therese uttrycker sig som att reklamen påtvingar oönskade ideal. Therese som själv är smal sa också att hon identifierar sig med dem som är smala som hon. Med detta anser jag att hon lättast identifierade sig med de kvinnor som är som hon själv är oavsett idealen. En individ som ser annorlunda ut än idealet borde ha svårare att identifiera sig med det. Det är svårt att föreställa sig hur det är att vara en smal och vältränad modell med perfekt sminkning om personen som ser reklamen är mullig, otränad och sällan bär smink. Therese som kan identifiera sig med modellerna ser ändå det enkelspåriga smala igenom hela trenden.

”Jag tror inte att några tjejer kan identifiera sig med dem. Jag tror de ser dem som en ständig strävan att de ska jobba sig dit liksom. Jag vill se riktiga vackra kvinnor.” – Daniel

Jag tolkar det som att Daniel inte tror att det finns tjejer som ser ut som de i reklamerna och att han knappt tror att de finns heller eftersom han säger att han vill se ”riktiga vackra kvinnor”. Jag anser att han har rätt om den eviga strävan, men det är väl vad marknaden går ut på, att göra så att vi aldrig är nöjda och alltid vill ha mer.

”Jag tycker det är kvinnoförnedrande. Att objektifiera en kvinna genom att sätta upp en halvnaken bild på en kvinna för allmänhetens beskådning.” –Daniel

Daniel kanske trots allt inte menar att det är valet av modeller som är fel utan att reklamerna existerar överhuvudtaget. Han har tänkt sig hur det känns för kvinnor att det finns halvnakna bilder på andra kvinnor ute på stan att beskåda och han anser det vara fel.

”Om vi säger att vi lever i ett ganska sexistiskt samhälle.. och om man är feminist. Då hjälper inte den reklamen att göra det mindre sexistiskt.. den kanske inte gör det mer sexistiskt. Men den gör inget emot den. Det är samma sak som om man lever i ett rasistiskt samhälle och man har reklam som är rasistisk så är det ju inte den som gör samhället rasistiskt, men den hjälper inte till att motverka det heller.” – Frida

Frida tar upp vad reklamen inte gör för kvinnan snarare än vad den gör. Jag tolkar det hon säger som att reklamen kunde ha utformats annorlunda för att tillföra någon slags jämlikhet. Vad jag anser att Frida precis som Daniel glömmer är att reklamen inte bara finns för att skapa ideal utan främst för att sälja en produkt och ett ideal.

”Jag brukar inte identifiera mig med modeller över huvud taget. Jag kollar bara på kläderna och ser om de är snygga. I och för sig kanske de blir mer lockande om de sitter på en snygg kropp eller en snygg bild.” – Malin

Jag anser att Malin har en, för hennes del, sund inställning till reklamkampanjerna. Sättet hon ser reklamen på skapar inte några orealistiska krav i hennes huvud men den fungerar ändå att locka henne som kund. Det enda det kan vara skadligt för är ekonomin. Genom att inte identifiera sig skyddar hon sig också från yttre tvång.

”Det är bara trevligt. Jag tänkte på det för någon dag sedan. Modellernas är nog mer vardagsmodeller inte sådär fotomodellerna värsta snygga bruden som sitter där. Tom den senaste tjejen hade en liten fettvalk vid magen. Det reagerade jag på och tycker det är mycket bättre om de kan känna igen sig och så.” – Andreas

Kanske kan Andreas lättare föreställa en av tjejerna i reklamerna som sin flickvän om de ser ut lite mer som de andra tjejerna han har träffat. Det kan vara svårt att tänka sig vara tillsammans med typ av tjej Andreas kanske aldrig har varit i kontakt med. Våra fantasier är ämnade att vara lite ouppnåeliga och därav fantasier, samtidigt kan fantasier vara så mycket mer om det fanns en chans att förverkliga dem.

Naturligt kontra Onaturligt

”Kvinnor är illusionister. De simulerar sorglöshet, flickaktighet och orgasm. Rosorna på kinderna, hårets fyllighet och lockar, den smala midjan, längden på benen, storleken och formen på bröstet – allt är fusk. (Greer, 1999:36)”

I intervjuerna var en av mina återkommande frågor ”Hur ser den perfekta bysten ut?”. Samtliga personer svarade med att den inte skulle vara för stor. Det var det första, spontana som sades. ”Den ska inte vara för stor”. Sedan då de har tänkt efter lite har det kommit fram lite olika varianter av vad detta innebär.

”Som min flickväns. Hon har B-kupa. Alltså om man ska beskriva själva bysten. Alltså egentligen som alla andra bröst. Alltså ganska små faktiskt, eftersom jag tycker lite sådär ”men stackars tjej” om hon har jättejätte stora bröst. Mjuka, alltså inte silikon. Att man känner att de är sådär fotbollsspända så de står ut. Man ska kunna lyfta dem lite mer. Det får ju vara naturligt liksom.” – Daniel

Här visar Daniel igen att han anser sig vara duktig på att förstå rollen som kvinna och förstå vad det kan innebära att vara en tjej med stora bröst. Eftersom han ser den sida av lidande och besvär som kan förekomma ser han också en oattraktiv sida av något som han kanske annars hade tyckt varit ok.

”De får inte vara för stora, och inte hänga. De ska vara lite sådär klotformade, men inte för mycket liksom så att det står ut som opererade är. Men vad då perfekta? Det är upp till var och en? Om jag skulle ändra på dem lite grann, skulle jag vilja ha upp dem lite så att de inte hänger. Om man tänker i jämförelse med andra.” - Therese

”75B. Inte för stora för då tänker jag på hur de ser ut då de blir gamla. Det ska vara lagom i handen. Det är olika med det där. Jag har kompisar som tycker ju större desto bättre, och andra som gillar små. 75 B brukar folk säga är det bästa.” – Andreas

”Den är stor, men inte för stor. Den ska passa ihop med kroppen som bär den. Det ser jättekonstigt om man är jätteliten och jätte smal och tunn och har extrema bröst.” - Malin

Malin tyckte liksom de andra att den perfekta bysten inte skulle vara för stor. Notera längre ner då hon förklarar hur hon önskade att hennes byst var och inse de skillnader som ryms inom begreppet ”inte för stora”. Det som har påverkat tjejernas syn på vad som är idealbysten och det som ”inte är för stort” har varit en storlek nära deras egen byst. Av killarna är det bara Andreas som uttryckt en precis storlek för vad han anser vara idealet. Samtliga intervjupersoner har också, oavsett deras första reaktion med den inte för stora bysten samt de konkreta storlekarna, även sagt att det viktiga är att bysten stämmer i proportion till resten av kroppen.

”Jag vet inte om det finns någon perfekt byst egentligen. Jag vet inte.. Silikon är för det mesta inte snyggt. Det beror på då man märker att det är silikon då är det inte snyggt. Det ser bara så onaturligt ut så det är inte snyggt. Brösten är snyggast om de passar ihop med resten av personens figur.” - Linus

I detta tycker jag mig se en rädsla för att glorifiera stora bröst. Meningen ”De ska inte vara för stora” har nästan sagts i försvar där jag har upplevt det som att intervjupersonerna först och främst inte vill att jag ska tro att de föredrar en stor byst framför en annan. När tjejerna sedan har satt idealet nära deras egna byststorlekar uppfattar jag detta som en strävan efter att vara ”normal”. De verkar som om de har tänkt mycket på hur andra människor tycker och reagerar och svarat därefter. Alla tre tjejer har varit noga med att jag skulle förstå att de var nöjda med

de brösterna de själva hade. Ingen av dem har enligt utsago varit missnöjd, men ändå har två av tre uttryckt någon form av önskan att ha en större byst. Så här sa Malin till exempel:

”Jag vet att jag fick en större bh-storlek då jag tog p-piller. Det var positivt. Jag är nog nöjd men hade i och för sig.. det är svårt att hitta rätt storlek. Kanske att jag skulle gå upp nåt kg så jag kunde ha 80 D” - Malin

Då jag frågade tjejerna hur de uppfattade sin egen byst var tjejerna alltså mer än nöjda trots att de sedan gärna hade sett lite annorlunda ut då de tänkte efter. I detta anser jag att tjejerna har upprätthållit sina självförtroenden och rollen med att trivas med sig själv genom att säga att de är nöjda. Den som verkar nöjd uppfattas som nöjd av sin omgivning. Med detta menar jag naturligtvis inte att tjejerna i själva verket skulle vara missnöjda. Jag tror bara att alla intervjupersoner under intervjuernas gång omedvetet har försökt svara med de svar som kan uppfattas som mest korrekta. Detta för att det är så som vi människor är vana att tala ut i samhället idag, att vara toleranta och förstående för alla slags människor och skydda de utsatta. Jag kände även att intervjupersonerna till och från svarade lite hämmat eftersom även jag är en kvinna med bröst och kanske mer så eftersom jag har en stor byst. Omedvetet och delvis medvetet har intervjupersonerna säkerligen anpassat sina svar efter mig och varit rädda för att svara moralistiskt fel eftersom deras svar skulle presenteras i min uppsats.

Som sagt, det ryms många storlekar inom begreppet ”inte för stora bröst”. Frida är den enda av tjejerna vars ideal faktiskt helt stämt överens med hur hennes byst ser ut. Detta trots att alla tre tjejer ungefärligen beskrev sin egen byst då de talade om ideal. Det är också bara Frida som inte ger någon indikation på en strävan efter andra bröst än de hon har nu.

”Brösten har inte en så stor del i mitt liv. Det är ingenting jag går runt och saknar eller tänker på. Jag antar att de skulle ha det om jag hade större bröst. De ska passa till själva kroppen. Jag tänker på dem om jag är med en kille men då blir man väldigt självmedveten över huvudet taget.” - Frida

Fridas syn på sin kropp kan ha påverkats av hennes sjukdomsbakgrund. Jag anser att det har funnits andra viktigare faktorer för Frida än hur hennes bröst har sett ut då hon har kämpat med andra mer vitala problem. Det verkar som att alla mina intervjupersoner främst ser det sexuella i en byst och därmed också är mest medveten om brösterna i sexuella sammanhang. Detta kan bero på att mina intervjupersoner är så pass unga och att inte någon av dem har haft

barn eller möjligheten att använda sina bröst i form av amning eller i samband med mammografi.

I silikonfrågan har alla uttryckligen menat att det är upp till kvinnan själv att fatta beslutet att operera sina bröst eller inte. Ändå har samtliga tagit ett visst avstånd till idén. ”Det ska se naturligt ut” är krav om kvinnan tvunget skulle genomgå en operation. Folk vill ha naturliga och symmetriska bröst. Ett krav som enligt mig kan tyckas vara märkligt att ställa på något som faktiskt är konstgjort. Greer skriver att plastikkirurger själva säger att ett säkert sätt att se om bröstet har silikonimplantat är symmetrin. Är bröstet jämnrunda är det bergsäkert implantat (Greer, 1999:37-38). Cirka 50 procent av världens kvinnor har ett vänster bröst som är större än det högra, cirka 45 procent har tvärtom. 5 procent av kvinnorna har lika stora bröst, därmed inte nödvändigtvis i jämnhöjd med varandra (Greer, 1999:57). Greer skriver också att hela världens kvinnor har olika bröst beroende på vart de kommer ifrån. Att ha en standarduppfattning om vad som är snygga bröst är lika rasistiskt som sexistiskt anser Greer (Greer, 1999:57). Dessutom kastas ordet ”naturligt” fram och tillbaka i många debatter idag utan att någon faktiskt definierar vad som faktiskt menas med naturligt. Att något *är* naturligt kan vara något helt annat än att det *ser* naturligt ut. Detta kan vara att alla har en idé om vad det innebär att vara naturlig och på något vis har just bröst blivit något representativt i debatten om naturligt kontra konstgjort. Marilyn Yalom skriver att försök att forma, dölja, klämma ihop, vaddera, träna eller stympa kroppen är vid det här laget så djupt inpräntade i det kollektiva omedvetna att det är idag svårt att tala om en naturlig kropp (Yalom, 1999:166).

”Jag tycker att allt sånt är fel. Om jag träffar en tjej som har opererat sig för att fixa till sig för att se ut precis som mitt ideal så skulle jag bara tycka att det är osmakligt. Något av det viktiga är att det är ens naturliga utseende.” – Daniel

Vi kan redan se ett mönster i vad Daniel gillar med bröst och tjejer. Tidigare nämnde han hur viktigt det var att inte försöka för mycket och snarare vara subtil än tydlig med att man vill behaga och behagas av männen. Daniel väger hela tiden in detta i sina värderingar och tänker sig att det är svagt av kvinnan att göra sig tillmötesgående. Han känner hennes osäkerhet och tycker att en kvinna som inte vill tillfredsställa honom är den som tillfredsställer honom bäst. Daniel är motsägelsefull då han samtidigt vill främja kvinnan som den feminist han är och samtidigt inte enligt mig är för kvinnans fria sexualitet. Kvinnor som förstorat sina bröst är idag stigmatiserade som ointelligenta och ytliga. Har en tjej förstorat sina bröst är hon i

samhällets ögon en ”bimbo” som inte har något annat än sin kropp att räkna med. Hon opererar sina bröst för att hon antingen inte har självförtroende nog att lita på sina kunskaper eller också har hon inga kunskaper att lita på.

”Visst blir man ledsen när man läser sånt. Jag vill ju inte bli stämplad för att jag opererat mina bröst. Men jag är så van att folk snackar skit att jag inte tar åt mig så mycket. Jag är faktiskt en skärpt tjej och jag får väl bevisa i programmet att jag inte bara är bröst (Aftonbladet:011230).”

Så sa hela folkets *Robinson-Emma* i Aftonbladet efter att ha kallats saker som ”Tuttlisa” och ”Bimbo” av TV-publiken efter bara ett avsnitt av dokusåpan ”*Robinson*”. I ett senare avsnitt av programmet då en matematiktävling hölls, tävlade Emma Andersson bland annat mot ett par killar som studerat både ekonomi och matematik. Ändå var det Emma som löste matteproblemet först. Sånär skrev Aftonbladet:

”I gårdagens ”Robinson”-tävling tog Emma Andersson revansch när hon knäckte en ekvation före ekonomistuderande Jan och ”matematikgeniet” Niklas. - Nu har alla kritiker fått sig en knäpp på näsan, säger Emma (Aftonbladet:0111229).”

Emma själv verkar medveten om att hon var tvungen att hävda sig och bevisa att hon inte är en så kallad ”bimbo” på grund av hennes yttre. Frågan är om TV-tittarna hade varit lika snabba att döma Emma om hennes bröst hade varit utan silikon och några storlekar mindre. Jag är ingen läkare men skulle ändå vilja påstå att intelligensen aldrig har suttit i bröstet. Tack vare den stigmatisering en kvinna med opererade bröst räckte det inte med att Emma var sig själv utan hon var till och med tvungen att anstränga sig för att bevisa att hon inte var ointelligent.

Marilyn Yalom skriver att kvinnan aldrig har varit enbart hjärntvättade offer för yttre påverkningar. Hon menar att kvinnan har en rätt att vara ursinnig över ”den manliga blickens tyranni” och modets höga krav, men att det vore fel att påstå att kvinnan inte har ett eget val då det gäller dessa saker. Hon menar att vi ofta kan välja i blindo och flera gånger för att behaga andra utan en tanke på att våra val speglar de skönhetsideal vi samtidigt försöker dämpa. Detta leder ändå att vi kommer känna oss sexiga och åtråvärda då vi motsvarar idealen (Yalom, 1999:167). Min tolkning av vad Yalom säger är att vi kämpar emot de ideal vi tycker är för orättvisa och för höga men samtidigt skulle de flesta må bra och känna sig sexiga om de hade en chans att motsvara idealen. Är idealen långt ifrån oss själva är det svårt

att identifiera sig med dem och vi kanske tenderar att reagera emot snarare än att ta emot och acceptera. Germain Greer skriver om vad som sker då män över hela världen ser på Baywatch där tjejer med silikoninlägg i bröstet springer lättklätt på ständerna. Hon skriver att flera kvinnor har berättat för henne hur deras män skrattar åt dem då de springer för att deras bröst hoppar upp och ner (Greer, 1999:32).

Carl Torilius, plastikkirurg berättar för Aftonbladet apropå undersökning tidningen gjort bevisar att män föredrar naturliga bröst:

"I nio fall av tio säger kvinnan som kommer till mig för att göra en bröstförstoring att hennes man tycker det är onödigt. De tycker att bröstet är bra som de är, säger Carl Torilius - (Aftonbladet:020102)".

"Men alltså det kanske är bara för att om man förminskar bröstet då kan jag känna att det är mer normalt. Då lider man ju av dem. De är ivägen och man får ont i ryggen. Men det känns mer naturligt att skära av något än att stoppa in nåt onaturligt." - Therese

Men hur naturliga och verklighetstroga är ett par bröst i en vadderad bh med oljeinlägg? Det tycks vara helt accepterat att gå upp ett par storlekar eller göra ett lyft, så länge det inte har gjorts via ett ingrepp. Här igen ser jag ett samband med att människor söker motiv till varför någon har förstorat sina bröst. Det verkar vara viktigt för andra att förstå varför och om de inte kan göra det kan de heller inte acceptera. Människor vill ha en historia bakom som stärker kvinnans avsikter med operationen. Då individen får höra förklaringar bakom agerande blir det lättare för dem att identifiera sig med personen och acceptera. Det är svårt att ta rollen av någon som man inte kan sympatisera med och ingen vill sympatisera med någon som påstås vara ytlig eller någon som förstorar sina bröst för ett yrke. Det vi kan förstå är att många tjejer är missnöjda med hur deras bröst ser ut idag och därmed hjälpa dem med inlägg i bh:n eller andra tillfälliga lösningar.

"När jag var och tittade på underkläder såg jag såna här bh:ar med olja och så och jag tänkte "Näää.... tänk om de går i sönder". Det är lite överdrivet. Jag köpte en sån där push-up bh för några år sedan. Den första och den enda. Det var nog bara för en kompis hade det. Det var väl kul att ha då man skulle ut och så.. Men jag tror inte att det påverkade omgivningen." - Therese

"Det är väldigt märkligt. Tänkt där om man ska ha en het romantisk stund med killen man plockade upp och så plockar man av bh:n och ojdå så trillar ett par stora skumgummikuddar ut. Mycket upphetsande." - Malin

Malin har här tänkt hur det skulle kännas för en kille i en intim situation tillsammans med en tjej vars bh är fylld av stoppning. För henne är tanken allt annat än upphetsande och det märktes på Malins ton att det skulle vara en överraskning killen kunde vara utan.

Ett annat genomgående krav som uppkommit i intervjuerna är att man ska lida för att rättfärdiga en bröstoperation. En förminskning anses vara ok just av den anledning att kvinnan med de stora brösten antagligen har fått lida antingen genom fysiska problem eller genom objektifiering av andra. Då frågan har ställts sett ifrån kvinnan som lider av små bröst har intervjupersonerna även där påvisat medlidande och acceptans, men inte i lika hög grad. Det är tydligt här att majoriteten av mina intervjupersoner har mycket lättare att ta rollen av den som lider och mår dåligt. De har också bedömt detta genom att göra antagandet att en kvinna med stora bröst har det svårare än en kvinna med små bröst. Detta kan bero på att det inte är så många som känner någon som har gjort en bröstoperation och därför inte fått höra varför och hur det har gått till. Det jag ser på TV idag är en ytlig bild av en kvinna som framställs som mediakåta B-kändisen som gjort en förstoring för att vinna tittare eller den stackars plågade unga kvinnan som tvingades genomgå en bröstförminskning. Det är inte konstigt att vi har lättare att identifiera oss med den stackars unga kvinnan om det bara är dessa två sidor av bröstoperationer som står i rampljuset. Germaine Greer skriver att det från början var tänkt att bröstförstorningar skulle göras på kvinnor som en korrigerande då de haft ett felaktigt utvecklat bröst. Ingen skulle ha något emot detta idag menar Greer, men hon anser också att kriterierna för vad som är otillfredsställande har förändrats och att det idag ses som en defekt att ha naturligt små bröst (Greer:1999:41). Jag förstår Greers tankegång, men håller inte med henne om att det anses defekt att ha små bröst och att det därför rättfärdigar förstoringarna. Det är idealen som är förändrade, inte kriterierna för missbildningar.

”Jag har större benägenhet att förlåta det, inom citationstecken för att om man mår dåligt av att ha stora bröst är det på grund av. Men jag kan förstå att man mår dåligt av det båda. Mår man dåligt av stora bröst så är det kanske för man är objekt i andras ögon och det kan vara jävligt irriterande. Men att ha små bröst då är det mer att man har problem med att man inte är objektifierad och det tycker jag är fel.” – Daniel

För feministen Daniel är det en fråga om objektifiering. För honom handlar det inte om så mycket annat än omgivningens reaktioner. Han säger att han förstår om kvinnor kan må dåligt av att vara objekt i andras ögon, men han tror samtidigt att det finns de kvinnor som vill vara dessa objekt som han kallar det. För honom verkar inte byststorleken politiskt sett spela någon

roll, det är tanken bakom bysten som gör det. Daniel är medveten om kvinnans utsatta roll och försöker värna om den, samtidigt är Daniel den som tydligt pekar på kvinnans brister gång på gång. I det hela upplever jag det som att Daniel glömmer bort mannens roll i sammanhanget. Han glömmer även bort de andra kvinnornas roll. Det måste ju finnas någon där som kan vara den som objektifierar. Kanske är det så att Daniel har förstått mannens sida av det hela just för att han själv tillhör männen och därför helt enkelt glömmer bort att ta upp den. På ett sätt tolkar jag det som att han ser mannens sexualitet som chanslös att förändra och tycker att problemet ligger hos kvinnan. Daniel säger att han har större benägenhet att "förlåta" en tjej som mår dåligt av sina stora bröst. Igen är Daniel dubbelmoralisk och resonerar enligt gamla könstraditioner fastän han är feminist. Det ligger många starka känslor bakom att en individ måste förlåta vad en annan individ gjort med sin kropp.

"Var går gränsen mellan acceptansen för att en enskild kvinna får betalt för att visa upp bröstet och trakasserandet av mängder av andra kvinnor som buntas ihop och betraktas som sexobjekt?" (Yalom, 1999:168)."

Yaloms fråga är intressant och känns knepig att svara på. Jag skulle vilja säga att varje kvinna har rätt till att göra vad hon vill med sin egen kropp. Därför anser jag inte att fenomenet där en enskild kvinna får betalt för att visa upp sin kropp är fel. Problemet ligger i om denna kvinnas enskilda handling bidrar till att alla de andra kvinnorna Yalom talar om trakasseras.

"Det beror på varför de har gjort det. Om en tjej har jättesmå bröst och lider jättemycket av det kan jag förstå det. Man kanske blir deprimerad, det är psykiskt. Sen har vi de här människorna mans er på Rickie Lake och Jenny Jones... alla de här amerikanska som har såhär jätte. Det är äckligt. De är väl amerikaner. Jag vet inte."
- Therese

"Jag förstår tjejer som har små bröst som vill ha större. Det gör en mer populär ibland killar om man har större bröst. Det är inte min grej att lägga mig i. Så fort det ser naturligt ut. Det har inte med silikon att göra. Tjejer som är jättesmala med stora bröst ser heller inte bra ut." - Linus

Bara två av intervjupersonerna, Malin och Andreas, har betraktat de två olika bröstoperationerna som likvärdiga, alltså lika ok att genomföra. För mig känns det mycket märkligt att andra kvinnor och män har en åsikt om vad en utomstående kvinna gör med sin kropp. Det är mycket intressant hur lidandets roll påverkar samhällets tolerans i frågan. Det talas sällan om vikten av lidande då andra fysiska förändringar pågår i samhället. Det är aldrig

någon som ifrågasätter killen som ständigt tränat på gyms lidande. Inte heller bryr sig någon markant om tjejen som gör en makeover. Lider hon tillräckligt mycket för att göra om sig? Detta pekar på att just bröst är en känslig fråga och att vi gör en åtskillnad i bröst och andra kroppsdelar i fråga om ideal och mode.

”Jag tycker det är helt ok. Det ska inte bero på att någon annan vill. Får man uppskattning av andra så mår man bättre själv så det gör alltid det. Man kan känna sig bättre. Det behöver inte vara bröst det kan vara en sned näsa som man gör rak för att passa in bättre det är helt ok det också.” – Andreas

Andreas har tolkat likadant som de andra men har även i denna fråga inte sett det som något negativt att man vill göra det bästa av sig själv. Han har här genom att ta rollen av andra men kanske även genom sig själv förstått att den som är nöjd med sig själv uppfattas som mer attraktiv av andra.

”Det känns som om attityden är att man ska förstora dem för att vara kvinna så killar ska kolla för att va någonting. Känns som om man förminskar dem inte för att vara någonting utan för att det är praktiskt. Förstorar man dem gör man det genom andras ögon. Jag tycker det är ok. Men jag tycker det är konstigt att attityden är så att ”Ja det är klart du ska göra det.” Vem ska bedöma hur jobbigt det är för någon visst? Men poängen är ju den att få folk att gilla sig som man är istället för att operera. Jag tror inte jag skulle gilla det. Jag tror inte jag skulle gilla mina bröst då längre.” - Frida

Frida tycker inte att man ska vara andra till lags. Hon har enligt mig en poäng i det hon säger om att man ska lära sig att gilla sig själv som man är, men om inte det fungerar anser jag att det borde vara ok att göra annat om personen själv vill.

”Det är nog fler tjejer som har små bröst som våndas att de har små bröst och därför opererar de dem så de blir stora.. än tjejer med stora bröst som våndas över att de har stora och opererar dem för att de ska bli mindre om det inte är för sjukdoms skäl.” - Malin

Malin som själv har stora bröst ser en lite annorlunda bild av storlekens betydelse. I hennes rolltagande ser hon annat än vad killarna har sett hos tjejer. Hon ser den avundsjuka som ligger hos de med mindre kupstorlek eftersom hon själv inte våndas över sin D-kupa.

Med eller Utan

Nu till det som kanske har förbryllat mig mest under uppsatsens gång. Vad är det egentligen som anses vara bra och vad är det som sägs vara dåligt med bh:n och användandet idag? Mina

egen förförståelse var den att man i dagens läge inte såg bh:n som något negativt tvång på samma sätt som vissa grupper exempelvis gjorde under 70-talet. Jag antog att man idag skulle ha sett till plaggets alla fördelar och insett att det oavsett ursprung i alla fall idag hade som syfte att ge kvinnan och hennes kropp en värdefull support. Det enda negativa jag väntade mig att höra om var bristande kvalitet, kostnader och inte så mycket av det sociala tvånget. Min uppfattning var den att det idag var upp till kvinnan själv att använda bh eller inte även om jag förstod att majoriteten räknade med att storbystade kvinnor skulle bära bh. Var i ligger i så fall tvånget att bära bh idag?

”För att inte bröstet ska.. för att det inte ska se läskigt ut, slarvigt på något sätt. Och sen för att det är skönt. Om man tycker att man vill vara lite finare, om man ska på fest så kan det kännas bra att vara fin undertill också. De som har små bröst och använder bh gör det för att de inte vill avvika. De vill kanske inte låtsas om att de har små bröst om det nu är ett komplex för dem.” – Therese

Therese får med två olika sidor i det hon säger. Det ena är hur det känns, att det kan kännas bra då man vet att man ser snygg ut undertill. Det är rekvisita för att stödja en roll tjejen spelar, även om underkläderna inte är synliga utåt. Therese tror att tjejer med små bröst inte gör det för att de måste på grund av fysiska faktorer utan för det sociala, att det utåt sett ses som mest normalt att bära bh då man är en kvinna, vare sig bröstet är små eller inte. Hon säger också att det är skönt att använda bh vilket snarare talar för att en tjej bär bh bara för sig själv, för sin egen trivsel.

”Man kan ha såna där linnen då det är snyggt om man inte har bh under. Man vill inte sticka ut för mycket. Man står där i mitten med omgivningen på ena sidan och sig själv på andra. Det är som en cirkel att det ena klarar sig inte utan det andre.” - Therese

Therese upplever kluvenheten i att bära bh eller inte. Hon verkar själv inte vara på det klara när och om det är ok att inte använda bh. Hela tiden läser vi av varandra och de andra människorna läser av oss. I Therese främre region, ute i samhället ibland omgivningen känner hon inte att det är ok att gå utan bh. I hemmet, som tillhör den bakre regionen finns det utrymme för henne att gå med eller utan bh hur hon än väljer att gå.

”De vanliga bh:arna använder jag inte alls, jag tycker de kliar. Jag har opererat mina lungor så jag har en hel del ärr och därför tycker jag inte att det är så himla skönt. Men jag använder kanske om jag har nåt skumt linne på mig som man skulle se rätt igenom. Men jag bryr mig inte alltid då heller” – Frida

För Frida är det uppenbart att hennes egen bekvämlighet går före omgivningens tycke. Trots detta är hon medveten om att det kanske inte alltid är socialt accepterat att gå utan bh beroende på vad man har på sig. Frida har ändå en bild av varför andra tjejer använder bh:

”Det ger stabilitet som när man inte kan gå ut och springa utan sport bh. Eller för att annars ser man också bröstet genom kläderna. Det är ju också för en normeringseffekt. De blir ju runda och ungefär samma form om man använder bh och då ser de ju ut som man ska” – Frida

Som Frida beskriver bh:ns funktion kan man dra paralleller till Goffman igen om den rekvisita man har i form av kläder i ett skådespel. Bh:n fyller den funktionen att den får aktören att framstå som han eller hon önskar att framstå. Detta gäller både då man använder bh:n för att sjunka in i massan eller också för att stå ut i mängden. Frida säger att användandet av bh:n kan ha en viss normeringseffekt. I detta ser jag igen hur centrala bröstet är för människor idag.

”Jag tycker det är killarnas problem. Jag tycker man ska slippa göra det om man inte vill. Det är en sak att göra det medvetet om man vill ha den reaktionen men jag tycker man ska slippa den reaktionen om man inte vill ha dem. Det är killarnas problem. Tjejer ska inte behöva gömma sig. Killar ska låta bli att göra någonting om de inte får tillåtelse.” - Frida

Frida ser att tvånget i att bära bh främst ligger i killars ögon. Frida sa tidigare att hon inte tänker så mycket på hennes bröst i andra sammanhang än de sexuella eftersom hennes byst är så liten. Kanske är det därför som hon inte ser pressen som kommer från andra kvinnor om hur bröst ska se ut.

6. Slutsatser

6.1 Diskussion

Min personliga erfarenhet då man talar med folk idag verkar det ändå som att samtliga tycker det är mest synd om de tjejer som har små bröst eftersom det är viktigt att värna om deras självförtroende och bevara dem med sina naturliga byststorlekar. Man säger att självkänslan inte sitter i storleken till både män och kvinnor men det är här i som dubbelheten ligger. Om det nu är accepterat att genomgå en operation om man lider och mår dåligt och det samtidigt är tjejerna med de små bröstet som får mest sympati rimmar det hela mycket illa.

Jag anser att mina intervjupersoner har varit försiktiga med att vara toleranta mot bröstförstoringar samt att de har varit extra toleranta mot de med liten byst just för att det i samhället idag skapas rabalder kring silikonoperationer. Mina intervjupersoner har säkert även under intervjuens gång genom rolltagande tänkt på hur tjejer med små bröst känner sig och moraliskt korrekt stått upp för de som de ansett varit de svaga. Det förefaller som att folk glömmer att det finns många tjejer som naturligt har stora bröst. Kvinnor med stora bröst, inte enbart de med silikon, är stigmatiserade som starkare. Det uppfattas som att kvinnan har den kropp hon önskar om hon har stor byst, att hon är nöjd med sig själv- På samma sätt är de kvinnor med små bröst ibland stigmatiserade med att vara okvinnliga och det förstås av så många om en tjej med A-kupa känner sig ofullfullkomlig.

Då det synes trendriktigt och politiskt korrekt idag att uppskatta tjejer med små bröst, som en reaktion på den tidigare timglastrenden, glömmer människor bort de storbystade tjejerna. Plötsligt ses det som moraliskt inkorrekt att säga att "Jag gillar stora bröst". Detta kan leda till att storbystade tjejer bantar för att få mindre bröst eller känner sig tvingade att operera sig. Jag hävdar att mina intervjupersoner omedvetet anpassade sina svar för att de kände att det förväntades av dem att svara på ett visst sätt i en del frågor.

Av någon mycket märklig anledning verkar människor idag tycka att det är mer naturligt att genomgå en bröstförminskning än att göra en förstoring. En förminskning där ingreppet tar c:a 4 timmar där man öppnar upp bröstet på mitten, skär av bröstvårtorna och plockar ut fett och körtlar. Jag anser att mina intervjupersoner vet för lite om operationer då de hävdar att en förminskning skulle vara naturlig.

Min åsikt är även den att jag anser att kraven på bröst idag är som högst hos dem som påstår sig ha lägst krav. Mina intervjupersoner vill att bröstet ska vara proportionella då nästan inga kvinnor har två lika stora bröst. Ofta är det ok om kvinnan är överviktig med små bröst, men inte tvärtom. Det är dessutom enligt mig ett för stort krav att ställa idag att allting ska vara så naturligt. Idag då allt vi är och gör är konstgjort är det som att vi gör en återgång till det naturliga och vill bevara den heliga bysten som ska stå för allt som är rent och äkta. Vi bantar ner oss med allehanda metoder, vi pumpar muskler på gymmet, vi färgar hår och vi sminkar oss. Sist men inte minst bär vi bh. Med den lyfter vi, formar, förstorar/förminskar, delar och jag vet inte vad. Ändå vill vi vara naturliga och vi vill ha det som är naturligt.

Vårt att diskutera är varför människor ibland upprörs så av de som anstränger sig för att vara så attraktiva som möjligt och följer trender. Om det i en studie kommer fram till att allt vi gör med våra utseenden och kroppar enbart är till för att attrahera partners, är det en stor chock för allmänheten? Måste det ses som ett tecken på att det behövs förändringar? Att framstå som sexuellt attraktiva – är det en underkastelse eller en frigörelse? Det borde vara naturligt att vi vill vara sexuellt attraherande. Det ser vi inte bara hos människor utan också hos djur. Germaine Greer har en intressant förklaring på detta fenomen då vi attraherar det motsatta könet. Hon skriver att kvinnan är unik bland djuren genom att hon alltid har uppsvullna bröstkörtlar. Detta skulle hon ha då människan förändrade samlagsställningen från att vara ”bakifrån” till att ha sex ”öga mot öga”. Då fick bröstet en viktig roll att visa brunstighet istället för att stjärten skulle göra det som hos många andra djur. Sexualdriften skulle sedan ha fått en sammanhållande funktion i familjerna där kvinnan var tvungen att fortsätta ha sex med sin man oavsett brunstighet för att hindra honom att dra sig ut på strövtåg. Kvinnan behövde mannens hjälp för att skydda sig själv och barnen och fick därför utveckla, som Greer kallar dem, ”stjärtlignande” bröst (Greer, 1999:55). En intressant fråga är vad som händer med kvinnans bröst om hon inte längre är så beroende av mannen som försörjare och skydd? Är hon fortfarande beroende av mannen? Det är möjligt att bröstet fyller samma kvarhållande funktion fast av andra skäl än att bevara skydd.

Germaine Greer skriver att hur mycket vi än liknar idealet och stirrar på modellerna tills deras ansikten blir mer bekanta än våra mödrars, kommer vi kvinnor aldrig vara tillräckligt vackra (Greer, 1999:27). Det ligger en hel del i Greers påstående. Eftersom idealen aldrig är bestående, hur kan vi då möjligen, enligt modet vara tillräckligt vackra?

6.2 Slutsats

Under uppsatsens gång har jag flera gånger frågat mig min ursprungliga fråga ”Varför och för vems skull använder kvinnan bh?”. Tyvärr finns det inga generella svar på min fråga, inte ur det här arbetet i alla fall, men det var inte heller avsikten med min uppsats att hitta generella svar. Avsikten var att fånga upp olika aspekter på bh:n och sätta in dessa i ett sociologiskt sammanhang. Jag hävdar att det finns två läger. Jag har kommit fram till att det för storbystade kvinnor är en tillgång att kunna använda sig av en bh. En tjej med stora bröst har kanske inte heller någon gång känt sig direkt tvingad att bära bh av andra än sig själv på

grund av fysiska besvär. För henne har det varit ett fysiskt tvång mycket mer än ett socialt tvång. Den storbystade kvinnan bär alltså bh främst för sin egen skull. Den främre regionen påverkar inte den storbystade kvinnans roll så som jag anser att den påverkar andra kvinnor.

Vad jag har förstått och själv tänkt på är att det skapas reaktioner då en kvinna inte bär bh. Det är nästan så att det uppfattas som udda och lite märkligt då man går utan, när det egentligen borde vara helt naturligt, särskilt då om man är en tjej med en mindre byst. Det är inte alltid socialt accepterat inom alla kretsar att gå utan bh, beroende på storlek av bysten. Idag behöver inte kvinnan bära bh:n för någon annan än sig själv, men samtidigt är det nog ändå det hon i allra högsta grad gör. Tjejer säger att de gillar praktiska och sköna bh:ar, ändå köper de sexiga små saker som inte alltid håller allting på plats eller ommöblerar bysten på onaturliga vis. Tjejer med små bröst behöver i många fall inte bh:n på samma sätt som någon med större byst. Ändå har väldigt många kvinnor bh och tycker om att klä sig finare undertill om de i övrigt är uppklädda. I "Praktiskt kontra Sexigt" framför mina intervjupersoner båda alternativen som betydelsefulla, men enligt min analys är det ändå sexigt som framstår som viktigast. En del kvinnor bär alltså bh på grund av det sociala tvånget. Genom det sociala tvånget bär kvinnan bh för alla andra i sin omgivning. Eftersom alla kvinnor har bröst hävdar jag att det ursprungligen är för männens skull som det sociala tvånget finns för att "skylas sig" från det motsatta könet. Hade både män och kvinnor haft bröst hade de varit mindre sexualiserade och därför inte heller något som tvingas döljas i andra sammanhang. För den storbystade kvinnan utgör också det sociala tvånget en del av varför hon bär bh, men detta sociala tvång blir inte lika påtagligt för henne som ändå "måste" bära bh av fysiska skäl.

Förr i tiden handlade bh:n och korsetten om ideal, precis som de gör idag. Förr i tiden, det vill säga i bh:ns begynnelse var det dock inte lika fritt att välja om man ville bära något undertill eller inte. Här är det svårt att säga att varken Praktiskt eller Sexigt skulle vara det som regerade. Korsetten fanns exempelvis på grund av rådande ideal, men de var verkligen inte praktiska. Huruvida de var sexiga eller inte låter jag renässans männen svara på. I den historiska kategorin vinner Med bh över Utan bh överlägset.

I båda fallen tänkte jag först skriva att det är det Naturliga som vinner över det Onaturliga. Det jag har kommit fram till är den raka motsatsen. Viljan och önskan om att vara naturliga vinner överlägset, men i själva verket har vi nog alltid varit onaturliga i våra bröstideal. Antagligen var det bara under "bränn-bh:n-perioden" som idealet var att vara naturlig och låta

brösten fritt ta sitt utrymme och sin form oberoende av hur bysten såg ut. Jag anser inte att det var bh:ns fel alltsammans, utan att bh:n råkade bli en symbol för en kvinnlig norm i samhället som ogillades. Jag ser det som att bh:n sågs som negativ om den som i enda syfte bars för att göra kvinnans kropp till objekt för manlig lust.

Det är inte naturligt med korsett. Det är inte heller naturligt med push-up eller inlägg, inte heller med silikon eller förminskningar. Sen är det en helt annan fråga då det talas om ifall det är rätt eller fel att göra vad vi gör med våra kroppar. Det här hade egentligen kunnat vara en uppsats om precis vad som helst på en kvinnas kropp eller om ideal. Det intressanta med just bröst är att exempelvis mina intervjupersoner säger att bröst inte är så viktiga och att de är överreklamerade. Samtidigt är det uppenbarligen oerhört många som har både det ena och det andra att säga om hur andra kvinnors bröst är och hur de ska presenteras. Jag hävdar att bröstens utseende och roll är mycket viktiga oavsett vilken sorts bröst som av individen föredras.

En fråga som har dykt upp under mitt arbete är vilka människor som ligger bakom tillverkningarna av bh idag. Jag skulle vilja veta hur könsfördelningen ser ut och ta reda på varför det finns så många kvinnor idag som inte kan hitta en bh som passar. Om det nu är så att det finns så många missnöjda kvinnor borde det gå att förändra och utveckla bh:n. Varför har den inte nått längre i kvalitet och modell än vad den har gjort idag? Jag hävdar att efterfrågan på de sexiga underkläderna är större än den på praktiska underkläder och därmed är också det praktiska utbudet begränsat. Butikerna följer trenderna och vi följer trenderna. Det är butikerna som skapar trenderna men det är också vi som skapar trenderna. Mode och människor hör ihop och jag har en önskan om att finna en balans dem emellan. Eftersom många butiker säljer importerade kläder är dessa plagg gjorda för människor i andra kulturer. Med detta menar jag att svenska butiker borde köpa in underkläder som är tillverkade efter hur kvinnor ser ut i Sverige och inte hur kvinnor vill se ut i Paris eller Milano. Det borde tillverkas bh:ar som passar tjejerna som de ser ut och är snarare än hur de önskar att de vore.

Hur tjejer ser på sina bröst och hur hon ser på andra är inte bara en fråga om den tid vi lever i, utan det är också en individfråga. Trenderna är ständigt föränderliga och antingen får den moderiktiga kvinnan vänta på sin tur eller också använda bh:n till sin hjälp för att framstå enligt den senaste trenden. Min intervjuperson Therese tyckte att idealen och modet var påtvingande samtidigt som hon kunde identifiera sig med tjejerna i reklamen. Min åsikt är att

det inte går att helt och hållet frigöra sig från modet och ideal som är så djupt rotade i vårt samhälle. Vi kan vara uppmärksamma på de ”fällor” som finns med att vara ”trendslavar” men vi kan inte skydda oss från alla intryck. Reklam är skapat för att göra oss missnöjda med oss själva och skapa en önskan om att vara någon annan, på olika sätt, bättre människa. Många tankar och åsikter är precis som idealen djupt rotade i våra sinnen. Exempel på djupt rotade åsikter i samhället är Daniel som ung feminist med en gammal syn på kön och sexualitet.

Sammanfattningsvis vill jag påstå att kvinnan helst bär en bh för sig själv, men främst gör det för andra. Hade kvinnan burit bh enbart för sin egen skull hade trenderna sett annorlunda ut och underkläder hade varit mer praktiska. Trots att det ligger en befrielse i att bära bh för många är min slutsats att många ändå hade bränt bh:n och släppt bröstet fria om tillfället gavs.

7. Källförteckning

Charon Joel M: ”Symbolic Interactionism”, Paperback, UK 2001

Goffman Erving: ”Jaget och maskerna”, Rabén och Sjögren, Stockholm 1991

Greer Germaine: ”Kvinnan i sin helhet”, Nordstedts Förlag, Stockholm 1999,

Steinar Kvale: ”Den kvalitativa forskningsintervjun”, Studentlitteratur, Lund 2001

Yalom Marilyn: ”Bröstens historia”, Ordfront förlag, Stockholm 1999

Internetsidor

Aftonbladet: www.aftonbladet.se, 011130, 011229, 020102

Darling: <http://darling.spray.se>

Greenlime: <http://greenlime.com>, 011121

History of the bra: http://www.dunnesstores.com/whats_new/history_of_the_bra.htm, 011121

History of the bra, or the brassiere: http://gaga.essortment.com/brabracassierehi_ruxi.htm,
011121

Inventions: <http://inventors.about.com/library/inventors/blbra.htm>, 011121

Mamsell: www.mamsell.se, 011121

Bilaga

Intervjuguider

Intervjuguide - tjejer

Kan du berätta om din första Bh?
Var handlar du dina underkläder?
Vad tycker du om utbudet? Priset?
Vilka faktorer väger du in då du köper en Bh?
Hur ser ditt Bh-sortiment ut?
Varför använder du Bh?
Vilka andra anledningar finns för att använda Bh?
När använder du inte Bh?
Hur mycket pengar lägger du ut på underkläder på ett år?
Vad anser du vara sexigt i underkläder? – Andra tjejer? – Killar?
Hur viktiga är dina underkläder? – För dig? – För killen?
Hur identifierar du dig med underklädeskampanjer?
Hur ser du på dina egna bröst?
Hur tror du att din omgivning ser på dina bröst?
Hur ser du på andras bröst?
Hur ser den perfekta bysten ut? – Andra tjejer? - Killar?
Vad tycker du om bröstoperationer? – Silikon? – Förminskningar?

Intervjuguide - killar

Har du köpt tjejunderkläder någon gång? Hur? Var? Varför?
Vad tycker du om utbudet? Priset?
Hur vet man om en bh sitter bra?
Hur tror du en genomsnittlig tjejs bh-sortiment ser ut?
Varför använder tjejer bh?
När kan en tjej gå utan bh?
Hur mycket pengar tror du tjejer lägger på underkläder per år?
Vad anser du vara sexigt i underkläder? – Andra killar? – Tjejer?
Hur viktiga är underkläder? – För dig? – För tjejen?
Hur tror du tjejer identifierar sig med underklädeskampanjer?
Hur ser du på andras bröst?
Hur ser den perfekta bysten ut? – Andra killar? - Tjejer?
Vad tycker du om bröstoperationer? – Silikon? – Förminskningar?

